

Международна федерация на библиотечните асоциации и институти (IFLA)

Манифест за библиотечната статистика

Въведение

Инициативата за създаване на този документ е подета от г-жа Клаудия Лукс, Президент на ИФЛА, през август 2008 г. на конференцията на Секцията по статистика в Монреал. Основната идея е да разполагаме с официално становище за важността на библиотечната статистика, тъй като тя демонстрира значимостта на библиотеките за потребителите и цялото общество. Статистическите данни са незаменим инструмент за вътрешното управление на библиотеките, но могат да имат и по-широко въздействие, когато се представят пред политици, финансиращи институции или широката публика; могат да влияят на стратегическото планиране; да създават и поддържат доверие в библиотеките.

Манифест за библиотечната статистика

„Библиотеките и информационните услуги служат на обществото, като съхраняват паметта, насърчават развитието, подпомагат образованието и научните изследвания, подкрепят разбирането между различни култури и народи и благосъстоянието на обществото“ (Алекс Бърн, 2005) .

Библиотечна статистика: данните могат да променят ситуацията

Количествените и качествените данни за библиотечните услуги, потребление и потребители са много важни за разкриване и утвърждаване на изключителните ценности, които библиотеките предоставят на обществото. Тъй като информационната стойност на статистиката зависи от нейната пълнота и навременно предоставяне, необходимо е участието на всички библиотеки в страната. Библиотечната статистика е нужна за ефективното управление, но е още по-важна за популяризиране на библиотечните услуги сред различни заинтересувани групи: политици, спонсори, библиотечни мениджъри и персонал, реални и потенциални потребители, медии и широката публика. Статистическите данни, предназначени за политици, мениджъри и финансиращи агенции, са решаващи при вземане на решения за нивото на услугите в дадена страна и за стратегическото планиране в бъдеще.

Библиотечната статистика може да разкрие богатството на колекциите и да опише скритите добри практики на достъп до релевантна информация за всички групи в обществото.

Какво показва библиотечната статистика

Като измерва *вложените ресурси* (включително материална база, оборудване, персонал и фондове), библиотечната статистика показва ангажимента на правителството и местната власт към библиотечното обслужване.

Като изчисляват *продуктите*, използването на традиционни и електронни библиотечни колекции и услуги, библиотеките показват, че техните услуги са адекватни на нуждите на съответното население. Сравняването на данните за вложените ресурси и за продуктите демонстрира дали библиотеките организират дейността си по най-рационален и икономичен начин.

Данните за използването на библиотечните услуги от потребителите могат да бъдат показатели за *резултатите* от тяхното въздействие. Такива резултати (ниво на грамотност, умения за търсене на информация, социално приобщаване и успех в обучението) са по-убедителни и видими там, където към количествените статистически данни се прибавят и качествени характеристики от проучвания на потребителите. Библиотеките поема нови отговорности в променящия се информационен свят. Тъкмо поради това те се нуждаят от нови статистически данни за управление и популяризиране на тези нови задачи.

Качество на библиотечната статистика

Точните, надеждни и сравними данни са от решаващо значение за полезността на библиотечната статистика. Качеството на националната, а оттам и на международната библиотечна статистика зависи от навременното и точно подаване на данни от всяка библиотека и от внимателната редакция за откриване на грешки и противоречия. За да могат резултатите да са съпоставими между отделни региони и държави, се налага да се използват еднакви дефиниции и методи.

Библиотеките работят при различна ведомствена подчиненост. Повечето от тях обслужват различни институции (университети, търговски компании) или местни общности. Други институции могат да определят мисията, дейността и правната уредба на библиотеките в съответния сектор. Затова институти и организации с различни цели и предмет на дейност могат да бъдат отговорни и за събирането на статистически данни за библиотеките от техния сектор.

Събирането на данни започва винаги от отделната библиотека, но целта е да се кумулира статистика на регионално и национално ниво. За тази цел е необходимо библиотеките да си сътрудничат за създаване на регионални/национални мрежи за поддържане на библиотечна статистика, за да са сигурни, че участват в ефективно действаща национална библиотечна система.

Модел на въпросник за библиотечна статистика

Различната ведомствена принадлежност на институциите, отговорни за предоставяне на библиотечна статистика, налага да се използва унифициран въпросник със стандартизирани данни и методи за извличането им. За да откликнат на тази нужда, ИФЛА, ЮНЕСКО и ISO (Международна организация по стандартизация) разработиха съвместно модел за статистически данни за обществени и академични библиотеки. На базата на стандарта на ISO за библиотечната статистика се изработи въпросник с 23 въпроса, които включват едновременно традиционните и електронните библиотечни услуги. Тестването на въпросника в страните на Латинска Америка и Карибския регион показа, че той може да бъде използван за събиране на данни и за сравнителен анализ между отделни региони и държави.

Финансиране, правна регулация и мрежи

Насърчаваме и умоляваме правителствата, както и други отговорни за вземане на решения структури, да създадат и адекватно да финансират централни звена за събиране и обработване на националната библиотечна статистика на базата на въпросника - модел, както и да подпомагат местните и регионални структури, събиращи библиотечна статистика. Международната библиотечна общност трябва да подкрепя библиотеките и информационните служби в събирането и сравняването на унифицирани и надеждни показатели и по този начин да утвърждава ролята на библиотеките за увеличаване на грамотността, за развиване на информационната грамотност, образованието и културата.

ИФЛА и ЮНЕСКО са готови за подкрепят развитието на системи за национална библиотечна статистика, които да демонстрират, че библиотеките се управляват ефективно и че приносът им за обществото на знанието е оценен и признат.

За да се постигне качествена статистика, трябва да се провеждат обучения чрез коопериране на международно ниво. Крайната цел е, първо, отделната библиотека да използва статистиката за ефективен мениджмънт, и второ, да се събира библиотечна статистика с национален и международен обхват, която в крайна сметка красноречиво онагледява приноса на библиотеките за ученето, грамотността, социалното, културното и икономическото развитие.

Въвеждане в действие на манифеста

С този Манифест умоляваме всички лица и организации на всички равнища, овластени да вземат решения, както и библиотечната общност в целия свят, да разпространяват този документ и да осъществяват на практика принципите и действията, залегнали в него.

Приет от Управителния съвет на ИФЛА, 9 април 2010 г.

Превод от оригинала: <http://www.ifla.org/files/statistics-and-evaluation/publications/library-statistics-manifesto-en.pdf>